

1331/2023

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

ΣΕ ΜΕΙΖΟΝΑ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια, στις 15 Ιουνίου 2022, με την εξής σύνθεση: Ιωάννης Σαρμάς, Πρόεδρος, Σωτηρία Ντούνη, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου και Βασιλική Ανδρεοπούλου, Αντιπρόεδροι, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Θεολογία Γναρδέλλη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δημήτριος Τσακανίκας, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Κωνσταντίνος Κρέπης, Νεκταρία Δουλιανάκη, Αικατερίνη Μποκώρου, Βασιλική Πέππα, Γρηγόριος Βαλληνδράς, Κωνσταντίνα Σταμούλη, Χριστίνα Κούνα και Ιωάννα Ρούλια, Σύμβουλοι. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας: Αντώνιος Νικητάκης, Επίτροπος Επικρατείας, κωλυομένου του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου Σταματίου Πουλή.

Για να δικάσει την από 18.2.2021 (ΑΒΔ 558/2021) έφεση του ..., κατοίκου ..., ο οποίος παραστάθηκε μετά της πληρεξούσιας δικηγόρου του Ειρήνης Παπαγεωργίου-Ράμμου (ΑΜ 7617/ΔΣΑ).

Κατά του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης» (e-ΕΦΚΑ), όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τον Διοικητή του, ο οποίος παραστάθηκε διά του Νομικού Συμβούλου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Κατά του Ελληνικού Δημοσίου, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε ομοίως διά του Νομικού Συμβούλου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Ο Υπουργός Δικαιοσύνης δεν παραστάθηκε.

Με την ένδικη έφεση ο εκκαλών επιδιώκει την ακύρωση της .../27.10.2020 πράξης της Α' Διεύθυνσης Απονομής Συντάξεων και Εφάπαξ Δημοσίου Τομέα του e-ΕΦΚΑ, με την οποία κανονίστηκε η σύνταξη του εκκαλούντος, προς τον σκοπό του επανακανονισμού αυτής βάσει του προϊσχύσαντος του ν. 4387/2016 νομοθετικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος, χωρίς την κράτηση για εισφορά αλληλεγγύης συνταξιούχων και τις μειώσεις του ν. 4093/2012, οι οποίες έχουν κριθεί αντισυνταγματικές.

Η έφεση εισάγεται για εκδίκαση ενώπιον της Ολομέλειας του Δικαστηρίου τούτου με τη ΦΠΔ/26961/13.5.2022 πράξη της Τριμελούς Επιτροπής του άρθρου 163 παρ. 1 του ν. 4700/2020, με τη διαδικασία της πρότυπης δίκης.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο του εκκαλούντος, η οποία, αφού ανέπτυξε τους προβαλλόμενους λόγους της έφεσης, με την οποία εγείρονται ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος, ιδίως μετά τις κρίσεις της 255/2021 απόφασης του ειδικού κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστηρίου, ζήτησε την παραδοχή της έφεσης.

Τον εκπρόσωπο του e-ΕΦΚΑ και του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης. Και

Τον Επίτροπο Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος ανέπτυξε την από 15.6.2022 γνώμη του και πρότεινε την παραπομπή της έφεσης στο Τρίτο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε στις 30.11.2022 σε διαδικτυακή τηλεδιάσκεψη, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, η οποία συνεχίστηκε στις 5.12.2022, με παρόντες τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τη Σύμβουλο Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, που είχε κώλυμα, και σε επαναδιάσκεψη στις 8.3.2023, εκτός από την Αντιπρόεδρο Άννα Λιγωμένου και τη Σύμβουλο Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, που είχαν κώλυμα (άρθρο 293 παρ. 3 του ν. 4700/2020), καθώς και τη Σύμβουλο Ιωάννα Ρούλια, που αποχώρησε σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 18 παρ. 5 του ν. 4820/2021.

Άκουσε την εισήγηση του Συμβούλου Κωνσταντίνου Παραθύρα και

Αφού σκέφθηκε κατά τον νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

1. Η παρούσα έφεση, για την οποία κατατέθηκε το νόμιμο ποσό παραβόλου (ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό πληρωμής 36774311395104200002), παραδεκτώς εισάγεται για εκδίκαση με τη διαδικασία της πρότυπης δίκης ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ύστερα από την έκδοση της ΦΠΔ/26961/13.5.2022 πράξης της Τριμελούς Επιτροπής του άρθρου 163 παρ. 1 του ν. 4700/2020 (Α' 127). Με την πράξη αυτή έγινε δεκτό ότι στην ως άνω έφεση τίθενται ζητήματα γενικότερου νομικού ενδιαφέροντος, που έχουν συνέπειες για ευρύτερο κύκλο προσώπων και ότι, συνακόλουθα, δικαιολογείται η επίλυση των ζητημάτων αυτών με απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου.

2. Στο άρθρο 163 του ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο (...)» ορίζονται τα εξής: «1. Οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα ή μέσο ενώπιον οποιουδήποτε Τμήματος μπορεί, ύστερα από αίτημα ενός των διαδίκων ή του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, να εισαχθεί για εκδίκαση ενώπιον της Ολομέλειας με πράξη τριμελούς επιτροπής όταν με αυτό τίθεται ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος που έχει συνέπειες για ευρύτερο κύκλο προσώπων. (...) 7. Μετά την επίλυση του ζητήματος, η Ολομέλεια μπορεί να παραπέμψει το ένδικο βοήθημα ή μέσο στο αρμόδιο Τμήμα για περαιτέρω εξέταση. (...)». Κατά την έννοια των διατάξεων που παρατέθηκαν, η Ολομέλεια, όταν επιλαμβάνεται έφεσης σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, έχει τις ίδιες εξουσίες

εξέτασης και κρίσης επί της υποθέσεως ως το Τμήμα ενώπιον του οποίου ασκήθηκε η έφεση και εκ του οποίου περιήλθε η υπόθεση στην Ολομέλεια.

3. Από τον φάκελο της υπόθεσης προκύπτουν τα ακόλουθα: Ο εκκαλών, συνταξιούχος δικαστικός λειτουργός (Αντιπρόεδρος ...), αποχώρησε από την υπηρεσία στις 30.6.2018, ήτοι μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 (12.5.2016), λόγω συμπληρώσεως του νόμιμου ορίου ηλικίας. Όπως προκύπτει από την προσκομισθείσα από 24.5.2018 υπηρεσιακή βεβαίωση του Τμήματος Μισθοδοσίας της Διεύθυνσης Οικονομικού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κατά τον τελευταίο μήνα προ της συνταξιοδότησής του (Ιούνιο του έτους 2018), οι καθαρές μηνιαίες αποδοχές αυτού ανήλθαν στο ποσό των 4.462,26 ευρώ (ακαθάριστες αποδοχές: 8.003,16 ευρώ μείον κρατήσεις: 3.540,90 ευρώ), πλέον του ποσού των 448,82 ευρώ, το οποίο αυτός έλαβε ως καθαρό ποσό αποζημίωσης για τη συμμετοχή του στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (βλ. την από 7.1.2019 βεβαίωση της Γραμματέως του Δικαστηρίου αυτού). Με την ήδη προσβαλλόμενη .../27.10.2020 πράξη της Α' Διεύθυνσης Απονομής Συντάξεων και Εφάπαξ Δημοσίου Τομέα του e-ΕΦΚΑ, κανονίστηκε στον εκκαλούντα σύνταξη, με βάση τον συνολικό χρόνο υπηρεσίας του από έτη 38, μήνες 03 και ημέρες 14, πληρωτέα από 1.7.2018. Το ύψος της βασικής σύνταξης του εκκαλούντος, βάσει των διατάξεων που ίσχυαν προ της εφαρμογής του ν. 4387/2016, θα ανερχόταν στο ποσό των 5.848,69 ευρώ, ενώ το τελικώς καταβαλλόμενο σε αυτόν ποσό, μετά τις κρατήσεις και μειώσεις, θα ήταν 3.072,15 ευρώ (βλ. την ηλεκτρονική καρτέλα συνταξιούχου μηνός Απριλίου του έτους 2021). Η σύνταξη που εν τέλει κανονίστηκε σε αυτόν, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4387/2016, ορίστηκε στο ύψος των 2.824,70 ευρώ, αναλυόμενο σε εθνική σύνταξη ύψους 384,00 ευρώ και ανταποδοτική σύνταξη ύψους 2.440,70 ευρώ (βλ. την ηλεκτρονική καρτέλα συνταξιούχου μηνός Απριλίου του έτους 2021), μετά δε την αφαίρεση ποσού 152,53 ευρώ, που αντιστοιχεί στην κράτηση για υγειονομική περίθαλψη, και ποσού 282,47 ευρώ, που αντιστοιχεί στην κράτηση εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων (ΕΑΣ), καταβλητέο στον εκκαλούντα ήταν το ποσό των 2.389,70 ευρώ. Δοθέντος δε ότι το ποσό της σύνταξης που του κανονίστηκε υπολειπόταν κατά ποσοστό άνω του 20% του ποσού της σύνταξης που θα ελάμβανε με βάση τις διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως ίσχυαν στις 31.12.2014, ο εκκαλών δικαιώθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 περ. γ του ν. 4387/2016, το 1/4 της διαφοράς αυτής, ήτοι το ποσό των (3.072,15 ευρώ μείον 2.389,70 ευρώ = 682,45 ευρώ : 4) 171,61 ευρώ, ως προσωπική διαφορά.

4. Με την έφεση, όπως αναπτύσσεται με το νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ο εκκαλών υποστηρίζει ότι η υπαγωγή του ως δικαστικού λειτουργού στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 4, 6, 7 και 8 του ν. 4387/2016, με τις οποίες καθιερώθηκε για τους δημοσίους λειτουργούς και υπαλλήλους ενιαίο με τους λοιπούς εργαζόμενους ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς, είναι αντισυνταγματική, καθόσον αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 26, 87 παρ. 1 και 88 παρ. 2 του Συντάγματος,

με τις οποίες κατοχυρώνεται ειδικό μισθολογικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς για τους δικαστικούς λειτουργούς. Ο εκκαλών προβάλλει, κατά κύριο λόγο, τα εξής: (α) Ο υπολογισμός της σύνταξής του, βάσει των διατάξεων του ως άνω νόμου, ανατρέπει τη συνταγματικά κατοχυρωμένη για τους δικαστικούς λειτουργούς σταθερή αναλογία μεταξύ σύνταξης και εν ενεργεία αποδοχών, κατά τα γενόμενα δεκτά με τις 1-4/2018 αποφάσεις του ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος. (β) Για τον προσδιορισμό της ποσοστιαίας απόκλισης των παραπάνω συγκρίσιμων μεγεθών (σύνταξης - αποδοχών ενεργείας), που καταδεικνύει την επελθούσα ανατροπή της συνταγματικά επιβαλλόμενης σταθερής αναλογίας μεταξύ των μεγεθών αυτών, πρέπει να ληφθεί υπόψη αφενός το καθαρό ποσό των εν ενεργεία αποδοχών του, συνυπολογιζομένου και του ποσού ύψους 448,82 ευρώ που ελάμβανε, υπό την ιδιότητά του ως Αντιπροέδρου ..., λόγω της συμμετοχής του στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, αφετέρου το καθαρό ποσό της πράγματι καταβαλλόμενης σύνταξής του, ήτοι αυτής που προκύπτει μετά την αφαίρεση του φόρου και της ΕΑΣ. (γ) Κατά παράβαση της αρχής της ισότητας, της αρχής προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθώς και του άρθρου 1 του (πρώτου) Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ), οι αποχωρούντες μετά την ισχύ του ν. 4387/2016 δικαστικοί λειτουργοί τίθενται αδικαιολογήτως σε δυσμενέστερη θέση, ως προς το ύψος της δικαιούμενης σύνταξης, από τους αποχωρούντες υπό την ισχύ του προγενέστερου συνταξιοδοτικού νομοθετικού καθεστώτος, αν και τελούν υπό τις αυτές συνθήκες (χρόνο υπηρεσίας, βαθμό και μισθό ενεργείας). Επικουρικώς, ο εκκαλών προβάλλει τα ακόλουθα: (α) Η διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 περ. γ του ν. 4387/2016 είναι αντισυνταγματική, κατά το μέρος που, άνευ αποχρώντος λόγου, διαφοροποιεί το κλάσμα επί τη βάσει του οποίου υπολογίζεται η προσωπική διαφορά και το εξαρτά από το έτος εξόδου από την ενεργό υπηρεσία, θεσπίζοντας μικρότερο ποσοστό προσωπικής διαφοράς για τους αποχωρούντες τα έτη 2017 και 2018, σε σχέση με τους εξερχομένους της ενεργού υπηρεσίας εντός του έτους 2016, με αποτέλεσμα την άνιση μεταχείριση τελούντων υπό τις ίδιες συνθήκες κατηγοριών προσώπων. (β) Ο τρόπος υπολογισμού της ως άνω προσωπικής διαφοράς είναι μη νόμιμος, καθόσον από το μεικτό ποσό της σύνταξης την οποία θα εδικαιούτο ο εκκαλών βάσει του προϊσχύσαντος του ν. 4387/2016 συνταξιοδοτικού νομοθετικού καθεστώτος μη νόμιμα αφαιρέθηκαν το ποσό που αντιστοιχεί στην κράτηση για ΕΑΣ και το ποσό της μείωσης της υποπαρ. Β3 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, εφόσον η κράτηση και η μείωση αυτές έχουν κριθεί αντισυνταγματικές. Στηριζόμενος στα ανωτέρω, ο εκκαλών ζητεί τον επανακανονισμό της σύνταξής του βάσει του προϊσχύσαντος του ν. 4387/2016 νομοθετικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος, χωρίς την κράτηση για ΕΑΣ και τις μειώσεις του ν. 4093/2012 και, επικουρικώς, με υπολογισμό της προσωπικής διαφοράς επί τη βάσει του κλάσματος (1/2) που ισχύει για τους δικαστικούς λειτουργούς που αποχώρησαν από την

υπηρεσία εντός του έτους 2016, ως εκ της αντισυνταγματικότητας του άρθρου 6 παρ. 1 περ. γ του ν. 4387/2016 την οποία επικαλείται. Περαιτέρω, με το από 29.11.2021 δικόγραφο πρόσθετων λόγων, ο εκκαλών θέτει και αναπτύσσει ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στον υπολογισμό της ποσοστιαίας απόκλισης μεταξύ των αποδοχών ενεργείας του και της σύνταξής του, καθώς και της προσωπικής διαφοράς, κεφάλαια που είχε ήδη αμφισβητήσει με την έφεσή του.

5. Στο άρθρο 88 του Συντάγματος ορίζονται τα εξής: «1. (...) 2. Οι αποδοχές των δικαστικών λειτουργών είναι ανάλογες με το λειτούργημά τους. (...) Κατά παρέκκλιση από τα άρθρα 94, 95 και 98, διαφορές σχετικά με τις κάθε είδους αποδοχές και τις συντάξεις των δικαστικών λειτουργών και εφόσον η επίλυση των σχετικών νομικών ζητημάτων μπορεί να επηρεάσει τη μισθολογική, συνταξιοδοτική ή φορολογική κατάσταση ευρύτερου κύκλου προσώπων, εκδικάζονται από το ειδικό δικαστήριο του άρθρου 99 (...)». Κατά την έννοια των παρατεθεισών διατάξεων, το Δικαστήριο που αναφέρεται στη δεύτερη από αυτές είναι «ειδικό δικαστήριο», που λειτουργεί «[κ]ατά παρέκκλιση από τα άρθρα 94, 95 και 98» του Συντάγματος, με τα οποία το σύνολο της δικαιοδοτικής ύλης κατανέμεται στους διάφορους κλάδους της δικαιοσύνης. Εξ αυτού συνάγεται ότι οι ρυθμίσεις του Συντάγματος που αναφέρονται στις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου αυτού είναι, ως θεσπίζουσες εξαιρετική δικαιοδοσία, στενής ερμηνείας και εφαρμογής. Ορίζοντας δε ότι το εν λόγω Δικαστήριο επιλύει «νομικά ζητήματα» περί τις «κάθε είδους αποδοχές και τις συντάξεις των δικαστικών λειτουργών», όταν η «επίλυση» αυτή «μπορεί να επηρεάσει τη μισθολογική, συνταξιοδοτική ή φορολογική κατάσταση ευρύτερου κύκλου προσώπων», η ίδια ως άνω διάταξη περιορίζει τη δικαιοδοσία του ειδικού αυτού Δικαστηρίου στην αντιμετώπιση του νομικού ζητήματος που τίθεται από την εκδίκαση της υπόθεσης, εφ' όσον το ζήτημα είναι πρωτότυπο, μη επεκτείνοντας τη δικαιοδοσία του και στη λήψη απόφασης για κάθε εξατομικευμένη διαφορά. Για τις τελευταίες, τις ατομικές, δηλαδή, διαφορές, αρμόδιο να αποφαινεται παραμένει, κατά το άρθρο 98 του Συντάγματος, το Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο, ωστόσο, ασκώντας επί των υποθέσεων συνταξιούχων δικαστικών λειτουργών όχι πρωτογενή, αλλά δικαιοδοσία παρακολουθηματικού χαρακτήρα έναντι του ειδικού κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστηρίου, υποχρεούται να σέβεται τα κριθέντα από το εν λόγω Δικαστήριο, ως προς τα επιλυθέντα από αυτό νομικά ζητήματα, από τα οποία και δεν δύναται να αποστεί.

6. Το ειδικό κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστήριο επιλήφθηκε αγωγής που είχε ασκήσει ανώτατος δικαστικός λειτουργός, με την οποία ζητείτο να αναγνωρισθεί η υποχρέωση του Δημοσίου να καταβάλει στον τότε ενάγοντα συγκεκριμένο ποσό, για τον λόγο ότι, κατά τον υπολογισμό της μηνιαίας σύνταξης του τελευταίου, όσον αφορά το χρονικό διάστημα από 1.1.2019 έως 30.9.2019, δεν έπρεπε να εφαρμοσθούν οι διατάξεις των άρθρων 38 του ν. 3863/2010, 11 του ν. 3865/2010, 44 παρ. 10 του ν. 3986/2011 και 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011, που προέβλεψαν την παρακράτηση της ΕΑΣ από τις συντάξεις των

συνταξιούχων του Δημοσίου, του άρθρου πρώτου παρ. Β υποπαρ. Β3 του ν. 4093/2012, που προέβλεψαν περικοπές στις συντάξεις των συνταξιούχων του Δημοσίου, και των άρθρων 8 και 14 του ν. 4387/2016 και 120 του ν. 4623/2019, που προέβλεψαν τον επανυπολογισμό των συντάξεων των ήδη συνταξιούχων κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του ν. 4387/2016 και την επιβολή ανώτατου ορίου στο ποσό των συντάξεων αυτών. Επί της ανωτέρω αγωγής, το εν λόγω ειδικό Δικαστήριο έκρινε, με τη 255/2021 απόφασή του, τα ακόλουθα: (i) «[Η] υπό κρίση αγωγή, κατά το μέρος που αφορά αξιώσεις του ενάγοντος, σχετιζόμενες με την επιβολή στις συντάξεις του κατά το ένδικο χρονικό διάστημα της ως άνω εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων, πρέπει να παραπεμφθεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο έχει άλλωστε κρίνει, για τον προγενέστερο του χρονικού αυτού διαστήματος χρόνο, ότι οι ανωτέρω διατάξεις, με τις οποίες επιβλήθηκε η ως άνω εισφορά, κατά το μέρος που αφορούν την επιβολή της στις συντάξεις των συνταξιούχων του Δημοσίου εν γένει, είναι αντίθετες προς τις ρυθμίσεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 5, 22 παρ. 5 και 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος και τις απορρέουσες από τα άρθρα αυτά αρχές ([ΕλΣυν Ολ.] 504/2021, σκέψη 61, 244/2017, σκέψη Χ.Δ.)» (σκέψη 6). (ii) «[Η] επέμβαση του κοινού νομοθέτη στο συνταξιοδοτικό καθεστώς των δικαστικών λειτουργών είναι επιτρεπτή μόνο στο μέτρο που διατηρείται μία σταθερή αναλογία μεταξύ της σύνταξης και των συμφώνως προς το Σύνταγμα καθοριζόμενων αποδοχών ενεργείας των δικαστικών λειτουργών, όπως αυτές προκύπτουν μετά τη φορολόγησή τους. (...) Πρέπει, όμως, σε κάθε περίπτωση, οι χορηγούμενες στους δικαστικούς λειτουργούς συντάξεις να εξακολουθούν να εξασφαλίζουν σε αυτούς επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης, ανάλογο με το κύρος του λειτουργήματός τους, την ευθύνη της άσκησής του και τη σημασία αυτού για την πραγμάτωση του κράτους δικαίου, καθώς και με το επίπεδο διαβίωσης που τους εξασφάλιζαν οι αποδοχές που λάμβαναν ενόψει της θέσης και του βαθμού που κατείχαν κατά τον χρόνο αποχώρησης από την ενεργό υπηρεσία.» (σκέψη 9). (iii) «[Μ]ε τις 1-4/2018 αποφάσεις του παρόντος Ειδικού Δικαστηρίου (...) επιλύθηκε, εκτός των άλλων, το νομικό ζήτημα της συμφωνίας ή μη προς το Σύνταγμα, όσον αφορά τους συνταξιούχους δικαστικούς λειτουργούς, των ως άνω διατάξεων του άρθρου πρώτου παρ. Β υποπαρ. Β3 του ν. 4093/2012, οι οποίες ελήφθησαν υπόψη και για τον επανυπολογισμό των συντάξεών τους κατά το άρθρο 14 παράγραφοι 1 περ. β και 2 περ. α του ν. 4387/2016, καθώς και των μεταβατικών διατάξεων του άρθρου 13 του νόμου αυτού. (...) Στη συνέχεια διαπιστώθηκε με τις ως άνω 1-4/2018 αποφάσεις του παρόντος Ειδικού Δικαστηρίου ότι η μηνιαία σύνταξη των συνταξιούχων δικαστικών λειτουργών διαμορφώθηκε με βάση τον ν. 4093/2012 σε ποσό υπολειπόμενο των αποδοχών ενεργείας τους κατά ποσοστό ανώτερο του 40%, συνεπαγόμενη πράγματι ανατροπή της ως άνω συνταγματικώς επιβαλλόμενης αναλογίας των συντάξεων και των αποδοχών ενεργείας των δικαστικών λειτουργών. Η εν λόγω επισήμανση έχει ως σκοπό να καταδείξει το μέγεθος της επελθούσας με τις επίμαχες διατάξεις ουσιώδους ανατροπής της αναλογίας αυτής

και δεν έχει την έννοια ότι σύνταξη δικαστικού λειτουργού ίση με το 60% των αποδοχών των εν ενεργεία δικαστικών λειτουργών (συνεπαγόμενη τη μείωση του εισοδήματος των δικαστικών λειτουργών μετά τη συνταξιοδότησή τους κατά 40%, μείωση που δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν είναι ουσιώδης) ευρίσκεται στη συνταγματικώς επιβαλλόμενη σχέση αναλογίας με τις εν ενεργεία αποδοχές, δεν αποκλίνει ουσιωδώς από αυτές και εξασφαλίζει στους συνταξιούχους δικαστικούς λειτουργούς το επίπεδο διαβίωσης που τους εξασφάλιζαν οι αποδοχές που λάμβαναν ενόψει της θέσης και του βαθμού που κατείχαν κατά τον χρόνο αποχώρησης από την ενεργό υπηρεσία.» (σκέψη 11). (iv) «[Μ]ε τις προαναφερόμενες 1-4/2018 αποφάσεις του παρόντος Ειδικού Δικαστηρίου έχει επιλυθεί καταφατικά και το τιθέμενο με την αγωγή ζήτημα εάν, με τις ρυθμίσεις των άρθρων πρώτου παρ. Β υποπαρ. Β3 του ν. 4093/2012 και 8 και 14 του ν. 4387/2016, επήλθε διάρρηξη της επιβαλλόμενης από τα άρθρα 26, 87 παρ. 1 και 2 και 88 παρ. 2 του Συντάγματος σχέσης αναλογίας μεταξύ μισθού ενεργείας και σύνταξης των δικαστικών λειτουργών και όσον αφορά το μετά την 31.12.2018 ένδικο χρονικό διάστημα, καθόσον κρίθηκε με τις αποφάσεις αυτές, κατά τα ανωτέρω, ότι η διάρρηξη αυτή, που επήλθε αρχικώς με τον ν. 4093/2012, επιτείνεται με την εφαρμογή από 1.1.2019 και μετά, για τον επανυπολογισμό των καταβαλλόμενων συντάξεων, των ποσοστών αναπλήρωσης που θεσπίζονται με το άρθρο 8 του ν. 4387/2016 (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 1891/2019 σκέψη 30).» (σκέψη 11, συνέχεια). ν) «Δοθέντος δε ότι οι ανωτέρω διατάξεις των άρθρων πρώτου παρ. Β υποπαρ. Β3 του ν. 4093/2012 και 8 και 14 του ν. 4387/2016 δεν μπορούν να εφαρμοστούν, ως ανίσχυρες, για τον προσδιορισμό της σύνταξης του ενάγοντος, είναι εφαρμοστέες προς τούτο οι προϊσχύουσες αυτών διατάξεις (βλ. αποφ. του παρόντος Ειδικού Δικαστηρίου 1-4/2018, σκέψη 20). Με τα δεδομένα αυτά, η αγωγή πρέπει και κατά το μέρος αυτό να παραπεμφθεί για περαιτέρω εκδίκαση στο Ελεγκτικό Συνέδριο.» (σκέψη 11, in fine). (vi) «[Τ]ο παρόν Δικαστήριο επιλαμβάνεται της εξέτασης του τιθέμενου με την αγωγή νομικού ζητήματος της συνταγματικότητας των μεταγενέστερων διατάξεων του άρθρου 120 του ν. 4623/2019, με τις οποίες επήλθαν ουσιαστικά περικοπές στις συντάξεις εκτός των άλλων και των δικαστικών λειτουργών και οι οποίες δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο κρίσης από το παρόν Δικαστήριο. (...) Με τις ως άνω διατάξεις επιβάλλεται ανώτατο όριο στο συνολικό ακαθάριστο ποσό κάθε μηνιαίας κύριας σύνταξης ή περισσότερων της μιας συντάξεων λόγω γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου που χορηγούνται από τον Ε.Φ.Κ.Α. και εφόσον μέρος του χρόνου ασφάλισης διανύθηκε ή ανάγεται έως και 31.12.2016, το οποίο ανέρχεται κατ' ανώτατο όριο στο δωδεκαπλάσιο της εθνικής σύνταξης της παραγράφου 6 του άρθρου 7 του ν. 4387/2016 που αντιστοιχεί σε είκοσι χρόνια ασφάλισης, δηλαδή, προκειμένου για το ποσό της εθνικής σύνταξης των 384 ευρώ που προβλέπεται μέχρι τώρα, σε (384X12=) 4.608 ευρώ. (...) [Η] διάρρηξη της σχέσης αναλογίας μεταξύ σύνταξης και αποδοχών ενεργείας των δικαστικών λειτουργών, η οποία είχε ήδη επέλθει με τις περικοπές του ν. 4093/2012 κατά τα ως

άνω, επιτείνεται με την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων του άρθρου 120 του ν. 4623/2019, η δε περικοπή της σύνταξης των δικαστικών λειτουργών κατ' εφαρμογή των διατάξεων αυτών μετά από τον επανυπολογισμό της με βάση τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 4387/2016, συνεπαγόμενη περαιτέρω μείωση του εισοδήματός τους και ουσιώδη ανατροπή των οικονομικών δεδομένων στα οποία δικαιολογημένα είχαν αποβλέψει, ουδόλως συνάδει προς τις συνταγματικές εγγυήσεις για τη διατήρηση, και μετά το πέρας του ενεργού υπηρεσιακού βίου των δικαστικών λειτουργών, επιπέδου διαβίωσης ανάλογου προς το κύρος του δικαστικού λειτουργήματος και εγγύτερου κατά το δυνατόν προς εκείνο το οποίο εξασφάλιζαν οι αποδοχές τις οποίες λάμβαναν στη θέση και στον βαθμό που κατείχαν κατά την αποχώρησή τους από την ενεργό υπηρεσία. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, οι προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 120 του ν. 4623/2019, κατά το μέρος που αφορούν τους συνταξιούχους δικαστικούς λειτουργούς, αντίκεινται, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα με την κρινόμενη αγωγή, στις διατάξεις του άρθρου 26 του Συντάγματος και στις εξειδικεύουσες αυτές, ως προς τη δικαστική εξουσία, διατάξεις των άρθρων 87 παρ. 1 και 88 παρ. 2 του Συντάγματος και δεν μπορούν εξ αυτού του λόγου να εφαρμοστούν για τον προσδιορισμό της σύνταξης του ενάγοντος κατά το ένδικο χρονικό διάστημα.» (σκέψεις 12 και 14). (vii) «Διά ταύτα [το Δικαστήριο] [δ]ιαπιστώνει ότι τα τιθέμενα με την αγωγή νομικά ζητήματα, τα οποία εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του παρόντος Ειδικού Δικαστηρίου και αφορούν τη συμφωνία ή μη προς το Σύνταγμα των διατάξεων των άρθρων 11 του ν. 3865/2010, 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011, πρώτου παρ. Β υποπαρ. Β3 του ν. 4093/2012 και 8 και 14 του ν. 4387/2016, έχουν ήδη επιλυθεί με τις 164/2015 και 1-4/2018 αποφάσεις του, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό. Επιλύει το αναφυόμενο στο πλαίσιο της κρινόμενης αγωγής νομικό ζήτημα της συμφωνίας ή μη προς το Σύνταγμα των διατάξεων του άρθρου 120 του ν. 4623/2019 κατά το μέρος που αυτές αφορούν τον καθορισμό της καταβλητέας στους δικαστικούς λειτουργούς σύνταξης, κατά τα ωσαύτως αναφερόμενα στο σκεπτικό. Παραπέμπει την κρινόμενη αγωγή προς περαιτέρω εκδίκαση στο Ελεγκτικό Συνέδριο.» (διατακτικό της απόφασης).

7. Εκδικάζοντας αγωγή άλλου ανώτατου δικαστικού λειτουργού, με την οποία ζητείτο να αναγνωρισθεί η υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου και του e-ΕΦΚΑ να καταβάλουν στον τότε ενάγοντα τις διαφορές σύνταξης που θα είχε λάβει κατά το χρονικό διάστημα από 1.7.2016 έως 30.6.2021, αν δεν είχε υπαχθεί στο ενιαίο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς του ν. 4387/2016, το ειδικό κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστήριο έκρινε, με τη 2/2022 απόφασή του (σκέψη 23), τα εξής: (i) «Τα αυτά, (...) αναφορικά με τη διάρρηξη της σχέσης αναλογίας μεταξύ μισθού ενεργείας και σύνταξης των δικαστικών λειτουργών, ισχύουν και στην περίπτωση των συνταξιοδοτούμενων το πρώτον υπό την ισχύ των διατάξεων του ν. 4387/2016, η σύνταξη των οποίων, κατά το ανταποδοτικό της μέρους, κανονίζεται με βάση τα ποσοστά αναπλήρωσης του άρθρου 8 του νόμου αυτού, η

δε τυχόν δικαιούμενη από αυτούς προσωπική διαφορά υπολογίζεται με βάση τη σύνταξη του Δημοσίου της 31ης.12.2014, ήτοι με την εφαρμογή επί αυτής της μειώσεως του άρθρου πρώτου παρ. Β υποπαρ. Β3 του ν. 4093/2012.». (ii) «Στην περίπτωση, μάλιστα, των δικαστικών λειτουργών που καθίστανται το πρώτον συνταξιούχοι υπό την ισχύ των διατάξεων του ν. 4387/2016, το ζήτημα της διάρρηξης της σταθερής αναλογίας μισθού ενεργείας και σύνταξης τίθεται με μεγαλύτερη επίταση, δοθέντος ότι στο σύστημα αυτό η βάση εφαρμογής των ποσοστών αναπλήρωσης, ήτοι ο μέσος όρος των μηνιαίων υποκείμενων σε εισφορές αποδοχών του ασφαλισμένου καθ' όλη τη διάρκεια του ασφαλιστικού τους βίου, υπολείπεται του συντάξιμου μισθού επί του οποίου είχαν κανονισθεί οι ήδη καταβαλλόμενες, κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, συντάξεις [αναφορικά με τον συντάξιμο μισθό των ήδη συνταξιοδοτούμενων κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 βλ. άρθρο 4 του ν. 3865/2010, στο οποίο, πλην του ότι μέχρι τα 27 έτη προβλέπονταν μεγαλύτερα ποσοστά αναπλήρωσης, με το τελευταίο εδάφιο ορίζεται ότι «[τ]ο τελικό ποσό σύνταξης καθορίζεται για όλα τα έτη με βάση το συντελεστή που αντιστοιχεί στο τελευταίο πλήρες έτος ασφάλισης», βλ. και προγενέστερες διατάξεις του άρθρου 9 (παρ. 1-15) του π.δ. 169/2007, σύμφωνα με το οποίο, για όσους αποχωρούν έως 31.12.2007, ο συντάξιμος μισθός βάσει του οποίου κανονίζεται η σύνταξη ανέρχεται στα 80% του συνόλου των απολαβών του [δικαστικού λειτουργού] (βασικός μισθός ενεργείας του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού που έφερε κατά την έξοδο του από την υπηρεσία μαζί με την προσαύξηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, καθώς και η πάγια αποζημίωση της παρ. 6 του άρθρου 2 του ν. 2521/1997), για τις οποίες διενεργήθηκε κράτηση υπέρ του Δημοσίου για σύνταξη. Για όσους αποχωρούν από 1η.1.2008 ως συντάξιμος μισθός, με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη, λαμβάνεται υπόψη, για τη συνολική συντάξιμη υπηρεσία μέχρι 31.12.2007, τα 80% του συνόλου των απολαβών του [υπαλλήλου], και για τη συνολική συντάξιμη υπηρεσία, η οποία διανύεται από 1ης.1.2008 και μετά, ποσοστό του πληθύνοντος της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, που έλαβε ο υπάλληλος κατά τα πέντε τελευταία έτη που προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία αποχωρεί της υπηρεσίας]». (iii) «[Μ]ετά την εφαρμογή των ποσοστών αναπλήρωσης, που ακόμα και μετά τον ν. 4670/2020, ανέρχονται, κατ' ανώτατο όριο σε 50,01% για 40 και άνω χρόνια ασφάλισης, η τελικώς καταβαλλόμενη σύνταξη, συνυπολογιζομένης ακόμα και της εθνικής σύνταξης, η συμμετοχή της οποίας, λόγω του ύψους της, στον καθορισμό του τελικού ποσού της κύριας σύνταξης είναι ιδιαιτέρως χαμηλή, υπολείπεται των αντίστοιχων αποδοχών ενεργείας κατά ποσοστό ανώτερο του 40%, ενώ και η προβλεπόμενη προσωπική διαφορά υπό τους όρους που καταβάλλεται (βλ. άρθρο 6 παρ. 1 εδ. γ του ν. 4387/2016), σε κάθε περίπτωση διαμορφώνει το καταβαλλόμενο ποσό σύνταξης σε ύψος χαμηλότερο από εκείνο στο οποίο ανερχόταν η σύνταξη του Δημοσίου στις 31.12.2014, για τον καθορισμό του οποίου λαμβάνεται υπόψη η κριθείσα ως αντισυνταγματική, αναφορικά με τους

συνταξιούχους δικαστικούς λειτουργούς, μείωση του άρθρου πρώτου παρ. Β υποπαρ. Β.3 του ν. 4093/2012 (πρβλ. Ειδ. Δικ. 255, 256/2021).».

8. Υπενθυμίζεται ότι, με τις 1-4/2018 αποφάσεις του ειδικού κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστηρίου, διαπιστώθηκε ότι η μηνιαία σύνταξη των συνταξιούχων δικαστικών λειτουργών διαμορφώθηκε με βάση τον ν. 4093/2012 σε ποσό υπολειπόμενο των αποδοχών ενεργείας τους κατά ποσοστό ανώτερο του 40% και ότι τούτο συνεπαγόταν πράγματι ανατροπή της συνταγματικώς επιβαλλόμενης αναλογίας συντάξεων και αποδοχών ενεργείας των δικαστικών λειτουργών. Η ανωτέρω δε επισήμανση, όπως διευκρίνισε το εν λόγω ειδικό Δικαστήριο στη 255/2021 απόφασή του (βλ. σκέψη 6 iii της παρούσας), είχε ως σκοπό να καταδείξει το μέγεθος της επελθούσας με τις διατάξεις του ως άνω νόμου ουσιώδους ανατροπής της αναλογίας αυτής και όχι την έννοια ότι σύνταξη δικαστικού λειτουργού ίση με το 60% των αποδοχών ενεργείας ευρίσκεται στην συνταγματικώς επιβαλλόμενη σχέση αναλογίας προς τις τελευταίες.

9. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, με τις προαναφερόμενες αποφάσεις του ειδικού κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστηρίου, κρίθηκε ότι οι διατάξεις της υποπαρ. Β.3 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, κατά το μέρος που αφορούν τους συνταξιούχους δικαστικούς λειτουργούς, αντίκεινται στις διατάξεις του άρθρου 26 του Συντάγματος και στις εξειδικεύουσες αυτές, ως προς τη δικαστική εξουσία, διατάξεις των άρθρων 87 παρ. 1 και 88 παρ. 2 του Συντάγματος.

10. Περαιτέρω, με τις 1-4/2018 αποφάσεις του ειδικού κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστηρίου επιλύθηκε καταφατικά και το ζήτημα αν, με τις ρυθμίσεις των άρθρων πρώτου παρ. Β υποπαρ. Β3 του ν. 4093/2012 και 8 και 14 του ν. 4387/2016, επήλθε διάρρηξη της επιβαλλόμενης από τα άρθρα 26, 87 παρ. 1 και 2 και 88 παρ. 2 του Συντάγματος σχέσης αναλογίας μεταξύ μισθού ενεργείας και σύνταξης των δικαστικών λειτουργών και όσον αφορά το μετά την 31.12.2018 χρονικό διάστημα. Έγινε δε δεκτό ότι η διάρρηξη αυτή, που επήλθε αρχικώς με τον ν. 4093/2012, επιτείνεται με την εφαρμογή από 1.1.2019 και μετά, για τον επανυπολογισμό των καταβαλλόμενων συντάξεων, των ποσοστών αναπλήρωσης που προβλέπονται στο άρθρο 8 του ν. 4387/2016. Δοθέντος δε ότι οι ανωτέρω διατάξεις των άρθρων πρώτου παρ. Β υποπαρ. Β3 του ν. 4093/2012 και 8 και 14 του ν. 4387/2016 δεν μπορούν να εφαρμοστούν, ως ανίσχυρες, κρίθηκε ότι, για τον προσδιορισμό της σύνταξης των δικαστικών λειτουργών, εφαρμοστέες είναι οι προϊσχύσασες αυτών διατάξεις (βλ. τη 255/2021 απόφαση του ειδικού κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστηρίου, σκέψη 11, και τη 2/2022 απόφαση του ιδίου Δικαστηρίου, σκέψη 22).

11. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω και σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στη σκέψη 5 της παρούσας, πρέπει να γίνει δεκτό ότι με τις ρυθμίσεις των άρθρων πρώτου παρ. Β υποπαρ. Β3 του ν. 4093/2012, 6 παρ. 1 περ. γ και 8 του ν. 4387/2016 επήλθε διάρρηξη της επιβαλλόμενης από τα άρθρα 26, 87 παρ. 1 και 2 και 88 παρ. 2 του

Συντάγματος σχέσης αναλογίας μεταξύ μισθού ενεργείας και συντάξιμων αποδοχών των δικαστικών λειτουργών. Τα αυτά ισχύουν δε και όσον αφορά τους συνταξιοδοτούμενους το πρώτον υπό την ισχύ των διατάξεων του ν. 4387/2016 δικαστικούς λειτουργούς, όπως ο εκκαλών, καθόσον, όπως κρίθηκε με τη 2/2022 απόφαση του ειδικού κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστηρίου, σε συνέχεια των 1-4/2018 και 255/2021 αποφάσεών του, η διάρρηξη αυτή, που επήλθε αρχικώς με τον ν. 4093/2012, επιτάθηκε με την εφαρμογή των ποσοστών αναπλήρωσης του άρθρου 8 του ν. 4387/2016, τα οποία, ακόμη και μετά τον ν. 4670/2020, αν και αυξημένα πλέον, διαμορφώνουν, πάντως, το συνολικό ποσοστό αναπλήρωσης σε ποσοστό έως 50,01%, ήτοι χαμηλότερα της, κατά τα νομολογηθέντα από το εν λόγω ειδικό Δικαστήριο, επιβαλλόμενης από τα άρθρα 26, 87 παρ. 1 και 2 και 88 παρ. 2 του Συντάγματος σχέσης αναλογίας μεταξύ μισθού ενεργείας και σύνταξης των δικαστικών λειτουργών (βλ. σκέψη 7 iii).

12. Εξ άλλου, με την 164/2015 απόφαση του ειδικού κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστηρίου κρίθηκε ότι η, κατ' εφαρμογή των διατάξεων 38 του ν. 3863/2010, 11 του ν. 3865/2010, 44 παρ. 10 του ν. 3986/2011 και 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011, παρακράτηση της ΕΑΣ από τις συντάξεις των δικαστικών λειτουργών δεν υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο και δεν κλονίζει τις συνθήκες οικονομικής ασφάλειας των δικαστών, ούτε προσβάλλει την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών και τη δικαστική (προσωπική και λειτουργική) ανεξαρτησία. Εντούτοις, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποφάνθηκε, με τις 244/2017 και 504/2021 αποφάσεις της, ότι οι προαναφερόμενες διατάξεις, κατά το μέρος που αφορούν την επιβολή και την αύξηση της ΕΑΣ στις συντάξεις των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων εν γένει, αντίκεινται, ακόμη και μετά την ένταξη των ανωτέρω προσώπων στο ενιαίο συνταξιοδοτικό σύστημα του ν. 4387/2016 και για το χρονικό διάστημα έως τις 31.12.2018, στα άρθρα 4 παρ. 1 και 5 και 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος και στις από αυτά απορρέουσες αρχές. Για το διάστημα, ωστόσο, από 1.1.2019 και εφεξής, με την 1477/2021 απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κρίθηκε ότι η παρακράτηση της ΕΑΣ από τις συντάξεις των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων για την ενίσχυση του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ), ήτοι αποθεματικού εθνικής σύνταξης που έχει συσταθεί για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος, δεν αντίκειται, ως εκ της εντεύθεν μεταβολής του προορισμού της εν λόγω εισφοράς, προς τα άρθρα 4 παρ. 1 και 5, 22 παρ. 5 και 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος και τις από αυτά απορρέουσες αρχές.

13. Με την ως άνω 164/2015 απόφαση του ειδικού κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστηρίου κρίθηκε, επίσης, ότι η, δυνάμει του άρθρου 1 παρ. 1 περ. α' του ν. 4051/2012, επιβληθείσα περικοπή των συντάξεων των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων ομοίως δεν υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο, δεν κλονίζει τις συνθήκες οικονομικής ασφάλειας των δικαστών και δεν προσβάλλει την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών και τη δικαστική (προσωπική και λειτουργική)

ανεξαρτησία. Ως προς την ίδια δε περικοπή, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποφάνθηκε, με την 1975/2021 απόφασή της, ότι αυτή παρίσταται συμβατή με τις αρχές που απορρέουν από τα άρθρα 4 παρ. 1 και 5 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος, καθώς και με το άρθρο 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

14. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει (σκέψη 3) ότι το καθαρό ποσό των μηνιαίων αποδοχών του εκκαλούντος προ της συνταξιοδότησής του ανερχόταν σε 4.462,26 ευρώ, χωρίς να υπολογισθεί σε αυτό η αποζημίωση που ελάμβανε ως μέλος του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, ενώ το καταβαλλόμενο ποσό της μηνιαίας σύνταξης που κανονίστηκε σε αυτόν υπό την ισχύ των διατάξεων του ν. 4387/2016 ανήλθε, συνυπολογιζομένης και της προσωπικής διαφοράς της οποίας δικαιώθηκε ο εκκαλών, στο ποσό των 2561,31 ευρώ. Επήλθε, επομένως, εν προκειμένω ανατροπή της συνταγματικώς επιβαλλόμενης σταθερής αναλογίας συντάξεων και αποδοχών ενεργείας των δικαστικών λειτουργών, αφού η σύνταξη του εκκαλούντος, ανερχόμενη σε ποσοστό 57,39% των καθαρών αποδοχών που αυτός ελάμβανε προ της συνταξιοδότησής του, υπολείπεται κατά ποσοστό 42,61% των αποδοχών ενεργείας του. Ως εκ τούτου και εφόσον οι διατάξεις των άρθρων 6 παρ. 1 περ. γ και 8 του ν. 4387/2016 δεν μπορούν να εφαρμοστούν, ως ανίσχυρες, το Δικαστήριο άγεται στην κρίση το μεν ότι εφαρμοστέες, για τον κανονισμό της σύνταξης του εκκαλούντος, είναι οι προϊσχύσασες αυτών διατάξεις, το δε ότι το καταβλητέο στον εκκαλούντα ποσό της σύνταξής του υπόκειται σε εκείνες μόνον τις περικοπές και κρατήσεις που, σύμφωνα με όσα έχουν γίνει δεκτά από το ειδικό κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστήριο και το Ελεγκτικό Συνέδριο, δεν αντίκεινται σε υπερνομοθετικής ισχύος κανόνες.

15. Κατά συνέπεια, είναι βάσιμη, ως προς τα σχετικά με τα ανωτέρω ζητήματα αιτήματά της, η κρινόμενη έφεση και πρέπει, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην προηγούμενη σκέψη, η προσβαλλόμενη .../27.10.2020 συνταξιοδοτική πράξη να ακυρωθεί και να εκδοθεί νέα για τον επανακανονισμό της σύνταξης του εκκαλούντος βάσει των διατάξεων που ίσχυαν προ της θέσεως σε ισχύ του ν. 4387/2016.

16. Σε σχέση, περαιτέρω, με την καταβλητέα στον εκκαλούντα σύνταξη, αυτή δεν υπόκειται στην περικοπή της υποπαρ. Β.3 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, ούτε, ειδικώς όσον αφορά το χρονικό διάστημα έως τις 31.12.2018, στην παρακράτηση της προβλεπόμενης από τα άρθρα 38 του 3863/2010, 11 του ν. 3865/2010, 44 παρ. 10 του ν. 3986/2011 και 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011 ΕΑΣ, που αμφότερες, η περικοπή και παρακράτηση αυτή, έχουν κριθεί ως αντισυνταγματικές (βλ. σκέψεις 8, 10 και 12). Αντιθέτως, υπόκειται στην περικοπή του άρθρου 1 παρ. 1 περ. α' του ν. 4051/2012, υπέρ της συμβατότητας της οποίας με το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ έχουν αποφανθεί τόσο το ειδικό κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστήριο, όσο και το Ελεγκτικό Συνέδριο (βλ. σκέψη 13). Για δε το χρονικό διάστημα από 1.1.2019 και εφεξής, από την καταβλητέα στον εκκαλούντα σύνταξη πρέπει, επίσης, να παρακρατηθεί το ποσό που αντιστοιχεί στην ΕΑΣ,

καθόσον, όπως κρίθηκε με τη 1477/2021 απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η από την ως άνω ημερομηνία παρακράτηση της ΕΑΣ από τις συντάξεις των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων δεν αντίκειται, ως εκ της εντεύθεν μεταβολής του προορισμού της εισφοράς και της διάθεσης του προϊόντος της για την ενίσχυση του ΑΚΑΓΕ, προς τα άρθρα 4 παρ. 1 και 5, 22 παρ. 5 και 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος και τις από αυτά απορρέουσες αρχές (βλ. σκέψη 12).

17. Ο ν. 2521/1997 περί του ειδικού μισθολογίου των δικαστικών λειτουργών (Α' 174), τα άρθρα 3 έως 7 του οποίου, σύμφωνα με την παράγραφο Β του άρθρου 30 του ν. 3205/2003 (Α' 297), παρέμειναν σε ισχύ, ορίζει, στο άρθρο 6 με τίτλο «Αποζημιώσεις μελών Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, Συμβουλίων και Επιτροπών», τα εξής: «1. Όπου στην ισχύουσα νομοθεσία προβλέπεται καθορισμός αποζημίωσης για συμμετοχή στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (Α.Ε.Δ.), στην Κεντρική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή (ΚΕ.Ν.Ε.), καθώς και σε άλλες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, σε ποσοστό επί των μηνιαίων αποδοχών των δικαστικών λειτουργών, το ύψος της αποζημίωσης αυτής, από την έναρξη της ισχύος του παρόντος, καθορίζεται, (...) προκειμένου δε περί των μελών του Α.Ε.Δ. και λοιπών νομοπαρασκευαστικών επιτροπών με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. 2. Οι διατάξεις που ισχύουν για το ύψος της αποζημίωσης των δημοσίων υπαλλήλων, ως μελών Συμβουλίων και Επιτροπών, έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τους εμπύκτοντες στις διατάξεις του παρόντος». Στο άρθρο 7 του ίδιου νομοθετήματος προβλέπεται: «1. Οι διατάξεις των άρθρων 1 μέχρι και 6 του παρόντος εφαρμόζονται αποκλειστικά και μόνο στους δικαστικούς λειτουργούς του Συμβουλίου της Επικρατείας, των Πολιτικών και Ποινικών Δικαστηρίων, του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας αυτών». Εξ άλλου, στο άρθρο 186 του ν. 4820/2021 (Α' 130) ορίζεται: «[η] αποζημίωση της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 2521/1997 (...) χορηγείται και στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων». Τέλος, στο άρθρο 56 του ν. 345/1976 «Περί Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου» (Α' 141) ορίζεται: «Εις τους μετέχοντας του Ειδικού Δικαστηρίου δικαστικούς λειτουργούς και καθηγητάς, ως και εις τους επικουρούντας τούτους καταβάλλεται μηνιαίον επίδομα καθοριζόμενον εις ποσοστόν επί των αποδοχών των, διά κοινής αποφάσεως των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών.».

18. Με την υπό κρίση έφεση ετέθη και το ζήτημα αν στις τακτικές μηνιαίες αποδοχές των δικαστικών λειτουργών, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της αναλογίας μεταξύ αποδοχών ενεργείας και συντάξιμων αποδοχών, περιλαμβάνεται και η αποζημίωση που τυχόν παρέχεται σε αυτούς λόγω της συμμετοχής τους στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο.

19. Η Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν και των διευκρινίσεων που δόθηκαν στην επαναδιάσκεψη της 8.3.2023, σεβόμενη τη δικαιοδοσία του ειδικού

κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστηρίου, ως αυτή οριοθετήθηκε στη σκέψη 5, κρίνει ότι, εκ μόνου του λόγου ότι εγέρθηκε ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου το αναφερθέν στην προηγούμενη σκέψη ζήτημα, οφείλει, ως εκ της φύσης του ζητήματος και του ότι τούτο δεν έχει επιλυθεί με απόφαση του ως άνω ειδικού Δικαστηρίου, να απέσχει άνευ ετέρου και ανεξαρτήτως κάθε άλλου συναφούς ζητήματος, της εξετάσεως αυτού ώστε να παραπεμφθεί η κρινόμενη έφεση, ως προς τούτο, στο κατά το Σύνταγμα εν λόγω αρμόδιο ειδικό Δικαστήριο.

20. Κατά τη γνώμη, όμως, του Αντιπροέδρου Κωνσταντίνου Κωστόπουλου και της Συμβούλου Χριστίνας Κούνα, η υπόθεση δεν πρέπει να παραπεμφθεί στο Ειδικό Δικαστήριο της παρ. 2 του άρθρου 88 του Συντάγματος, καθότι μετά τη χορήγηση, με τη διάταξη του άρθρου 186 του ν. 4820/2021, όπως ισχύει, της λεγόμενης αποζημίωσης της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 2521/1997 (αποζημίωση που χορηγείται στους Προέδρους και στους Αντιπροέδρους των τριών Ανωτάτων Δικαστηρίων, λόγω της συμμετοχής τους στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100 του Συντάγματος) και στα υπόλοιπα μέλη της ηγεσίας των Ανωτάτων Δικαστηρίων, που δεν συμμετέχουν στη σύνθεση του ως άνω Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (ήτοι, τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, τον Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και τον Επίτροπο της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων), το χρηματικό ποσό που αναλογεί στην εν λόγω, αρχικώς ονομαζόμενη, αποζημίωση, αποτελεί πλέον μέρος των τακτικών αποδοχών των ως άνω δικαστικών λειτουργών. Για το θέμα αυτό έχει ήδη αποφανθεί η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. απόφαση 1317/2001), η οποία αποδέχεται ότι, εφόσον χρηματικό ποσό (στην τότε κριθείσα περίπτωση η πάγια αποζημίωση) «χορηγείται σε όλους τους δικαστικούς λειτουργούς χωρίς ειδικότερες για καθένα προϋποθέσεις και ενόψει των ειδικών συνθηκών προσφοράς των υπηρεσιών τους (...) [α]ποτελεί μέρος των τακτικών αποδοχών τους που μαζί με το βασικό μηνιαίο μισθό τους και το επίδομα χρόνου υπηρεσίας συγκροτούν τις βασικές τακτικές μηνιαίες αποδοχές (...) που παρέχονται προς εξασφάλιση της προσωπικής και λειτουργικής τους ανεξαρτησίας (...) Επομένως η αποζημίωση αυτή (...) είναι υπολογιστέα για τον κανονισμό ή την αναπροσαρμογή της σύνταξης των δικαστικών λειτουργών (...)». Κατά συνέπεια, το Ελεγκτικό Συνέδριο πρέπει να κρατήσει την υπόθεση και, ακολουθώντας την πάγια νομολογία του (βλ. προαναφερθείσα απόφαση 1317/2001), να θεωρήσει την αρχικώς αποκαλούμενη αποζημίωση της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 2521/1997 και ήδη μέρος των τακτικών αποδοχών τους, ως μέρος των συντάξιμων αποδοχών της κατηγορίας αυτής των δικαστικών λειτουργών.

21. Κατά τη γνώμη του Συμβούλου Δημητρίου Τσακανίκα, το ζήτημα του αν στις τακτικές μηνιαίες αποδοχές των Προέδρων και Αντιπροέδρων των τριών Ανωτάτων Δικαστηρίων, του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, του Γενικού Επιτρόπου και του Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και του

Γενικού Επιτρόπου και του Επιτρόπου της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της σταθερής αναλογίας μεταξύ αποδοχών ενεργείας και σύνταξης, περιλαμβάνεται και η αποζημίωση που με βάση την ισχύουσα νομοθεσία λαμβάνουν για τη συμμετοχή τους στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100 του Συντάγματος, αφορά αποκλειστικά τους ως άνω ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς. Ως εκ τούτου, η κρίση περί του εν λόγω ζητήματος δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος και δεν πρέπει να παραπεμφθεί σε αυτό, καθόσον δεν αποτελεί διαφορά συνταξιοδοτικής φύσης που δύναται να επηρεάσει τη συνταξιοδοτική κατάσταση ευρύτερου κύκλου δικαστικών λειτουργών. Περαιτέρω, δοθέντος ότι, όπως έχει κριθεί από το Δικαστήριο τούτο, ως τακτικές μηνιαίες αποδοχές δικαστικού λειτουργού νοούνται μόνο εκείνες οι οποίες του καταβάλλονται κατά μήνα για την άσκηση των κύριων δικαστικών καθηκόντων του και την παροχή των αντίστοιχων υπηρεσιών του (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 990/2015), δεν περιλαμβάνεται στις αποδοχές αυτές και η αποζημίωση λόγω συμμετοχής στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100 του Συντάγματος που παρέχεται, σύμφωνα με τα άρθρα 6 του ν. 2521/1997 και 186 του ν. 4820/2021, ειδικά στους παραπάνω αναφερόμενους δικαστικούς λειτουργούς. Συνεπώς, σε ό,τι αφορά τους εν λόγω δικαστικούς λειτουργούς, το ποσό που αντιστοιχεί στην ανωτέρω αποζημίωση δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της συνταγματικά επιβαλλόμενης σταθερής αναλογίας μεταξύ των αποδοχών ενεργείας και σύνταξης.

22. Το Δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει, αφού επιλύθηκαν τα ζητήματα που τέθηκαν ενώπιον αυτού, η υπόθεση να αναπεμφθεί στο Τρίτο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο και θα επιληφθεί της επίδικης εφέσεως μετά την κρίση από το ειδικό κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστήριο του μέρους της έφεσης που παραπέμπεται σε αυτό με την παρούσα.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την έφεση, ως ορίζεται στο σκεπτικό.

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη .../27.10.2020 πράξη της Α' Διεύθυνσης Απονομής Συντάξεων και Εφάπαξ Δημοσίου Τομέα του e-ΕΦΚΑ.

Παραπέμπει την υπόθεση στο ειδικό κατά το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος Δικαστήριο, κατά το σκεπτικό.

Παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο να δικάσει αυτήν περαιτέρω, σύμφωνα και με τα αναφερόμενα στη σκέψη 22, Τρίτο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιασκέψεις στις 30 Νοεμβρίου 2022, 5 Δεκεμβρίου 2022 και 8 Μαρτίου 2023, κατ' εφαρμογή του άρθρου 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΡΑΘΥΡΑΣ

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στις 2 Οκτωβρίου 2023
(βλ. πρακτικό δημοσίευσης με όμοια ημερομηνία).

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ**

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΗΣ**